

Soroptimist

M A G A Z I N E

JAARGANG 93 NR.1 | MAART 2026

Onvoldoende
medische kennis
over de vrouw

p.3-14

Jongens
opvoeden...

p.20

AI is de
volgende
arena

p.30

Vrouw op de voorggrond

Pak vast Laat los

door Dirry Heijink, Uniepresident • foto: privé

Mijn presidentschap is met twee jaar verlengd. Zoiets besluit je niet zo maar, maar ik doe het met liefde. Ik was voor mijn gevoel nog lang niet klaar met wat ik in gang wilde zetten. Bovendien vind ik continuïteit belangrijk terwijl bestuursleden komen en gaan. Mijn voorgangster Lotta heeft een stevig gebouw neergezet in een tijd waarin noodzakelijke veranderingen vormgegeven moesten worden. Ik heb de luxe om te kunnen focussen op hoe je zaadjes kunt laten groeien, in clubs en in het bestuur. Het besturen is een ontdekkingsreis voor mijzelf en over hoe ik de bestuursleden tot hun recht kan laten komen. De een is activistisch, de ander gaat eerst op zoek naar de kleur die haar het beste past. Ik vind het belangrijk om mensen daarin hun eigen ruimte te geven. Van de andere kant moet er natuurlijk wel geleverd worden: goed kunnen luisteren en ook duidelijk kunnen maken wat je wil, zijn daarbij noodzakelijk. Mij intensief bezig houden met de voortgang en ontwikkeling van wat ik voor ogen heb geeft energie, maar het moet niet mijn dagelijkse bestaan gaan overnemen. Het brengt het risico van een tunnelvisie met zich mee. Het gezegde 'pak vast laat los' beschermt mij ertegen. Geregeld even achteruit gaan zitten, evalueren, pas op de plaats maken, eigen en andermans activiteiten grondig onder de loep nemen, zie ik als een krachtig principe om te blijven leren van elkaar en om tot zinvolle resultaten te kunnen komen. ■

22

*foto voorpagina:
De Vrouw op de
Voorgond Award winnares
Marieke Liem met
Maartje Heije. foto privé*

4 Komt een man/vrouw bij de dokter

7 Onverklaarde klachten bij vrouwen zitten niet tussen de oren

11 Man-vrouwverschillen in de gezondheidszorg

15 Inspirada 2026 in Zwolle

18 Vrouw op Voorgond Award 2025

20 Jongens opvoeden

22 Elisabeth Samson

25 De Boekenclub

26 Wereldvrouwen

28 AI is de volgende arena

30 Kledingbeurs Doesburg

32 De Stadsboerin Doetinchem

34 Zichtbaarheid

35 Wouke aan het woord

32

ronouwi

7

15

Komt een man/vrouw bij de dokter... en dan?

Lydia Bongenaar • beeld Cecile van der Riet

Verschillen in gezondheidszorg tussen vrouwen en mannen blijven hardnekkig bestaan.

Daarom is het essentieel om te onderzoeken waar verbetering mogelijk is.

Wat speelt er in dit opzicht tijdens het consult tussen patiënt en arts?

Aranka Ballering, gezondheidswetenschapper aan het UMCG en gepromoveerd op dit onderwerp, onderzoekt als postdoc bij de Ghent University hoe huisartsen omgaan met mannelijke respectievelijk vrouwelijke patiënten. Het tijdschrift *New Scientist* riep haar in 2025 uit tot 'Wetenschaps-

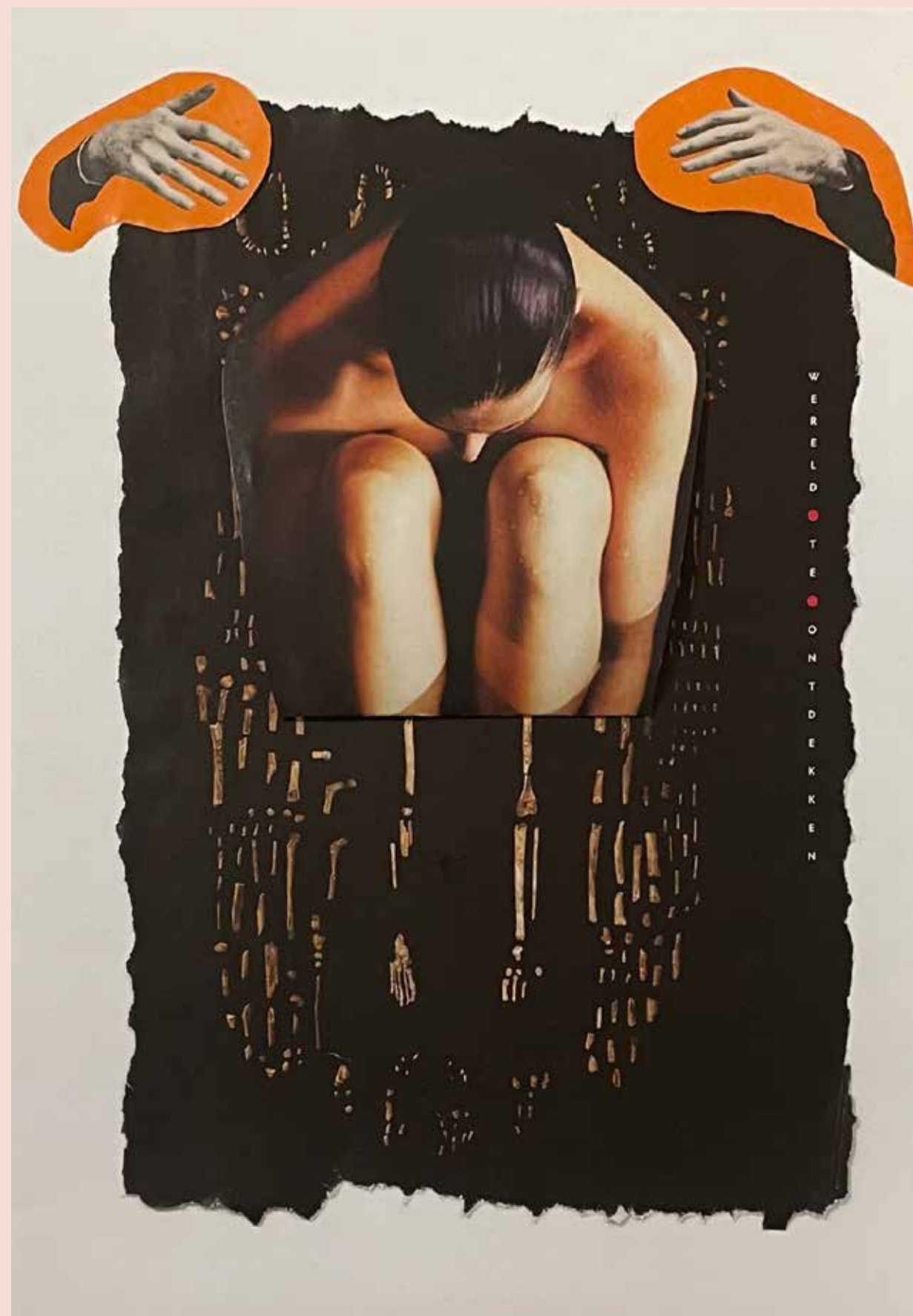
talent van het jaar' dankzij haar grootschalige data-onderzoek naar de vraag: behandelen huisartsen mannen en vrouwen anders in de spreekkamer? ¹

Een blik terug in de tijd

In de jaren '90 startten onderzoeken gericht op de arts-patiëntcommunicatie, met speciale aandacht voor

mogelijke verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke artsen. Daaruit bleek dat vrouwelijke huisartsen meer met patiënten praten, meer sociaal-emotioneel gedrag vertonen en minder medicatie voorschrijven dan hun mannelijke collega's. Begin deze eeuw volgden meer onderzoeken. Huisartsen van beide seksen bleken pragmatischer te zijn

1. Ballering, A., Olde Hartman, T., Verheij, R., Rosmalen, J. (2022). Sex and gender differences in help-seeking of patients with somatic symptoms. *Journal of Psychosomatic Research*, 157, art. nr. 110823.

geworden, maar verschillen bleven bestaan. Vrouwelijke huisartsen luisteren beter en hebben meer oog voor de menselijke kant. Manlijke artsen stellen duidelijker grenzen, zijn zakelijker, kordater en soms botter. Vrouwelijke artsen reflecteren meer, tonen introspectie en zijn opener over hun beperkingen terwijl mannen besluitvaardiger zijn. (2)

Recente resultaten

De laatste jaren richt het onderzoek zich ook op de inhoud van arts-patientgesprekken. Aan de Radbouduniversiteit onderzocht men hoe artsen reageren op veelvoorkomende klachten zoals hoofdpijn, rugpijn en duizeligheid. Vrouwen bezoeken vaker de huisarts met deze klachten, maar niet omdat ze meer 'zeuren' – ze ervaren deze klachten simpelweg vaker. Het gaat dus niet om gender (socialisatie), maar om de sekse. Artsen – zowel mannen als vrouwen – reageren verschillend op deze klachten. Mannen ondergaan vaker onderzoek zoals echo's en röntgenfoto's, en worden vaker doorverwezen naar een specialist. Wordt bij mannen daardoor vaker een diagnose gesteld? Vrouwen krijgen minder vaak vervolgonderzoek, maar er wordt wel vaker bloed bij hen geprikt. Als vrouwen wel verder worden onderzocht, leidt dat vaker niet tot een diagnose. Dat kan te maken hebben met de kennisachterstand op het gebied van vrouwengezondheid.

De vicieuze cirkel

Aranka Ballering trekt in haar recente onderzoek dezelfde conclusies

maar voegt een mogelijke verklaring toe. De medische wetenschap baseerde zich tot voor kort vooral op mannelijke proefpersonen. Veel diagnostische apparatuur is in het verleden getest op mannen. Daardoor kunnen belangrijke signalen bij vrouwen over het hoofd worden gezien. Omdat er bij vrouwen minder vaak een diagnose wordt gesteld, worden ze ook minder vaak doorverwezen. Die vicieuze cirkel moet volgens Ballering worden doorbroken.

Actueel: Samen in actie

Het convenant 'Samen in actie voor een betere vrouwengezondheid' is geïnitieerd en ondertekend door vrouwenorganisaties zoals WOMEN Inc., Voices for Women en diverse patiënten- en artsenorganisaties. Alle partijen beloven vrouwengezondheidszorg blijvend op de agenda te zetten, kennis en data te delen, elkaars initiatieven te versterken en samen nieuwe acties te starten. Ook de politiek is geïnteresseerd. Op 4 februari 2026 tekende staatssecretaris Judith Tielen, samen met diverse belangenorganisaties, het convenant 'Samen in actie voor een betere vrouwengezondheid'. Dit convenant financiert een onderzoeksprogramma dat de lichamelijke, mentale en sociale gezondheid van vrouwen moet verbeteren. Dat is hard nodig: vrouwen leven weliswaar langer dan mannen, maar ervaren 1,5 jaar minder goede gezondheid (Cijfers CBS 2024). ■

Aanbeveling: Podcast Damn Honey met Toine Lagros-Janssen.

2. van den Brink-Muinen, A. (2008). *Sekseverschillen en de communicatie tussen huisarts en patiënt*. *Bijblijven*: 24(2), 9-13 NIVEL

Onverklaarde klachten bij vrouwen zitten niet tussen de oren

Marga Akkerman • foto's Duco de Vries

Mirjam Kaijer, oprichtster van Voices for Women, schreef het boek 'Ik ben geen man!' over haar jarenlange zoektocht in binnen- en buitenland naar de diagnose van haar onverklaarde gezondheidsklachten. Zij constateert een groot kennishiaat in de medische wereld over vrouw-sensitieve kwalen en gaat over tot actie. Tijd voor een update.

Op de 2e Dag van de Vrouwegezondheid, mei 2025, maakte ik kennis met Mirjam Kaijer en haar ervaringen. Zij hield een gloedvol betoog voor een volle Beatrixzaal in de Koninklijke Jaarbeurs in Utrecht. Zij kent de verhalen van vrouwen met een misdiagnose. "Zij hebben last van vermoeidheid, somberheid, angsten, spierpijn, concentratieproblemen en heel veel meer. Deze vrouwen krijgen te vaak de boodschap: het is psychisch. Dat

Antidepressiva tegen de scherpe randjes?

zien niet alleen wij terug op ons meldpunt van Voices for Women, het is ook al veel eerder uit meerdere onderzoeken gebleken. Bij vrouwen wordt deze afslag te vaak, te snel en geregeld onterecht genomen in vergelijking met een man."

De gevolgen

"De gevolgen zijn groot. Vrouwen krijgen daardoor niet alleen een

verkeerde diagnose maar ook onjuiste behandelingen en onnodige medicatie voorgeschreven. Alleen al wat betreft antidepressiva is 66% vrouw. Zij krijgen bovendien medicatie die voornamelijk getest is op de man. En zo ontstaat er een heel gevaarlijk domino effect. Het is risico op risico, en ben je vrouw van kleur, dan is het risico nog groter. We lezen dat vrouwen met zo'n verkeerde diagnose vaak in therapie gaan, stoppen met werken, ze passen zich aan, gaan minder leven, en sommigen stoppen met leven. Ze stappen er letterlijk uit. Waarom? Omdat het een ongelooflijk eenzame plek is om te vertoeven. Klachten worden niet geduid, er is geen diagnose, er is geen behandeling maar bovenal, en dit weegt het zwaarst: ze voelen zich niet serieus genomen. Ze verliezen hun baan, krijgen financiële problemen, en verliezen uiteindelijk zichzelf. Van alle patiënten met auto-immuunaandoeningen is 75% vrouw."

Ik ben geen man!

Mirjam werd bekend door haar boek 'Ik ben geen man!' Ze beschrijft daarin haar jarenlange zoektocht in binnen- en buitenland naar de diag-

De foto's zijn goed en uw bloed ook, dus...

nose en behandeling van haar onverklaarde klachten. "Mijn moeder, mijn dochter en ikzelf zijn medisch onderlegd. In 2010 kreeg ik gezondheidsklachten die ik niet kon plaatsen. Al snel werd me gezegd dat ik een burn-out had, de dood van mijn moeder misschien niet verwerkt. Het voelde heel onveilig en het loste niets op. Dan houdt het zoeken op, ook bij de arts die tegenover je zit. Mijn klachten werden niet door de arts geduid: "het bloed is goed". Ik ben later de journalistiek ingegaan en columns gaan schrijven. Pas na tien jaar kreeg ik via een forum een reactie van een voor mij onbekende vrouw: "Volgens mij heb jij hetzelfde als ik". Dat bleek te kloppen. Uiteindelijk was het een goedaardige tumor van de bijnier die alles in mijn lijf ontregelde. Vervolgens moest ik geopereerd worden maar wegens corona ging dat niet door. Uiteindelijk ben ik geopereerd in Amerika en daar hoorde ik dat deze aandoening in Nederland vaker

Hier hebben alle vrouwen last van

voorkomt bij vrouwen. Mij is altijd verteld dat een licht verhoogd calciumniveau niet erg is maar de Amerikaanse arts zei: "licht verhoogd calcium is wel degelijk schadelijk, het gaat om de duur ervan". Dat is een kleine nuance met wel met hele grote gevolgen. Als je dat dan niet behandelt -ik had al botontkalking- kun je wel bedenken wat er daarna allemaal kan gebeuren: je botten breken, maar ook nierklachten en psychische klachten. Aanvankelijk wilde ik dáár een boek over schrijven. Ik ontdekte een grafiek uit 1971 waarin duidelijk zichtbaar was dat vrouwen dit vaker kregen en met name als ze in de overgang komen. Hoe dat komt is verder nooit onderzocht. Het werd me duidelijk dat niet alleen het vrouwenhart anders ziek wordt. Elke cel maar ook elke vezel van het vrouwenlichaam wordt anders ziek. Ik wist dat niet, en veel vrouwen zullen dat ook niet weten, dacht ik."

Zal ik je doorverwijzen naar de psycholoog?

Als je klachten niet worden geduid, ben je vogelvrij

"Ik was bang dat door de operatie mijn stembanden beschadigd zouden kunnen worden, het is gekend als een mogelijke complicatie. Toen bleek dat ik die complicatie niet had, besloot ik mijn stem te gebruiken. Ik ben toen heel impulsief een petitie gestart die in no time opliep

▲ Mirjam Kaijer

tot 40.000 ondertekeningen. De petitie was gericht aan de Tweede Kamer, voor meer onderzoek naar onverklaarde gezondheidsklachten bij vrouwen, waar hormonen een belangrijke rol spelen. Omdat men te weinig weet van het vrouwenlichaam lopen er veel vrouwen rond met onverklaarde klachten. De petitie heeft tot Kamervragen geleid en

contact met Tweede Kamerleden." "Na het uitkomen van mijn boek kwam ik op radio 1. Daar lanceerde ik een meldpunt. Dat riep ook

Het is de overgang

Het is de overgang

heel veel reacties op. Mijn verhaal staat niet op zichzelf, bleek toen. Ik moedig sindsdien vrouwen aan hun verhaal te vertellen maar ook dat van hun moeder, van hun oma's, van hun dochters. Ga vooral verder vragen in je familielijn want er ligt een taboe op onverklaarde klachten. Als je bij al die medisch specialisten bent geweest en er komt maar geen verklaring, kan men denken dat je je aanstelt en dat wil je niet. Als al die artsen niets bij je vinden en de klachten gaan niet over, zal er dus wel wat anders aan de hand zijn. Mensen om je heen kunnen dat ook gaan denken en daar schiet je als vrouw niets mee op. Erover praten voelt dan kwetsbaar."

"De maatschappij is er op ingericht dat men veel te weinig weet van het vrouwenlichaam. Onderzoek vond voornamelijk plaats op de man. Daar zijn medische specialisten ook de dupe van. Ook hebben zij maar tien minuten tijd voor een consult. Ik heb een keer gehad dat er in mijn doorverwijzing stond: "Mevrouw komt labiel over" omdat ik een paar keer een huilbui had bij de huisarts, dan wordt daar al snel op voortgebordeurd. Dat maakt je zo machteloos."

Voices for Women

"Ik begon vier jaar geleden met de Stichting Voices for Women vanuit eigen ervaringen. Het is intussen een grote beweging, bestaande uit een vast team, bestuurders, raad van toezicht, ambassadeurs zoals

o.a. Pia Dijkstra voormalig minister van VWS, Roos Slikker, Tanja Jess, en een heleboel vrijwilligers. Het is een prachtige kluwen van vrouwen en mannen die allemaal de misdiagnoses willen beperken en de noodzaak van meer kennis over het voetlicht brengen. Op onze website kun je je ervaringen delen. Daarmee inspireer en steun je anderen en het kan zo maar zijn dat een vrouw zich herkent in jouw patiëntenreis."

"Wij geven de verhalen van vrouwen met onverklaarde gezondheidsklachten een stem. Welke zorg zien wij aan de hand van de data van de vrouwen zelf? Wat zeggen onze data? Wat werkt wel en wat werkt niet? Hoe kunnen we die kennis toevoegen aan wat er nodig is? Dat zijn onze grootste pijlers. Op ons meldpunt hebben al duizenden vrouwen hun verhaal gedeeld. Zo maken we het medische kennistekort zichtbaar. We denken mee met beleid, met de nationale strategie vrouwengezondheid, werken samen met de politiek, de NVOG (gynaecologenvereniging), WOMEN Inc. en vele anderen. We zitten als aanjager aan tafel bij de politiek en bij verzekeraars. Want het is letterlijk krankzinnig dat er nog zoveel onbekend is. Ook geneeskunde studenten krijgen tijdens hun studie nog veel te weinig te horen over de verschillen tussen man en vrouw."

Dag van de Vrouwengezondheid 2026

"Voordat mijn boek uit kwam wist ik zelf niet -en heel veel mensen om mij heen ook niet- dat er zo weinig bekend was over de vrouwengezondheid. Onze stichting heeft de aandacht daarvoor een grote boost gegeven. We zijn heel veel uitgenodigd, ook door Soroptimist-

clubs, voor lezingen en symposia: EVA=geen ADAM. De zalen moesten steeds groter worden. Nu doen we dat sinds een paar jaar op grote schaal op de landelijke Dag van de Vrouwengezondheid."

Het thema voor 2026 is vrouwengezondheid op de werkvloer. Het programma is voor alle vrouwen, mannen, leidinggevend en HR-managers. Het is een event met presentaties, panelgesprekken en workshops en er is weer een informatiemarkt met meer dan 40 infostands. Onderwerpen als PTSS bij vrouwen, hormonen op de werkvloer, het vrouwenbrein en mentale gezondheid en de impact van verzuim komen aan bod. Ook geeft Trijntje Oosterhuis een workshop.

Apart geval ben je

De Dag van de Vrouwengezondheid 2025 heb ik ervaren als een warm bad. Heldere sprekers met kennis en passie voor verbetering van de medische zorg voor vrouwen, bezoekers en standhouders die een gemeenschappelijke zorg delen en met wie makkelijk contact te maken is, en last but not least een goed doordachte lunch die het gevoel verhoogt dat je zeer, zéér welkom bent. ■

Zie de website *Voices for Women* voor aanmelding en uitvoerige informatie (QR-code 1)

Ik ben geen man! Mirjam Kaijer, 3e druk 2025 Uitgeverij Acco.

Man-vrouwverschillen in de gezondheidszorg: berichten vanuit de wetenschap

Marga Akkerman • foto privé, illustratie Rawpixel

'De vrouw is een kleine man' is een bekende uitdrukking in de wereld van de geneeskunde. Langzaam maar zeker groeit het inzicht dat deze visie niet klopt en dat het de medische zorg voor vrouwen tekort doet. Wat is de stand van zaken? In gesprek met Jeanine Roeters van Lennep, internist vasculaire geneeskunde over ins en outs van onderzoek naar sekse- en genderverschillen.

Jeanine Roeters van Lennep is sinds kort hoogleraar Cardiovasculaire Preventie met focus op sekse-specifieke factoren aan het Erasmus MC. Een bewijs van erkenning niet alleen voor haar werk maar ook voor het onderwerp.

Toen ze medisch student was, kwam haar vader, cardioloog, op een dag naar haar toe en vertelde over een artikel dat vrouwen met hartklachten slechter worden behandeld dan mannen met hartklachten. Hij was nogal geschrokken omdat hij ervan uitging dat hij al zijn patiënten behandelde zo goed als hij kon. Jeanine had toen als studentenbaantje het bijhouden van een database met gegevens over alle patiënten in Goes die een hartkatheterisatie ondergingen. "Mijn vader vroeg of ik kon uitzoeken of dat verschil in behandeling ook op de cardiologie in Goes voorkwam. Uit die database kwam

niet naar voren dat als vrouwen eenmaal bij de cardioloog waren beland, ze ernstiger kransslagader lijden hadden of dat ze minder vaak waren doorverwezen tot behandeling of operaties. Maar ik vond het onderzoek zo interessant. Zo las ik dat vrouwen eenvoudiger pace-makers kregen dan mannen. Bij nader inzien bleek het leeftijdsverschil hiervoor bepalend."

Biologisch verschillen en genderverschillen

Jeanine Roeters van Lennep maakt zich inmiddels al meer dan 25 jaar hard voor betere gezondheidszorg voor vrouwen. Tijdens haar studententijd schreef ze er een proefschrift over en verwachtte daarna het onderwerp afgerond te hebben. Maar hoe meer ze erover las, hoe interessanter ze het vond. "Op elk gebied in de gezondheidszorg spelen de verschillen een rol. Dan heb ik het over zowel biologische verschillen, ook wel sekseverschillen genoemd, en de gender, dus meer de sociaal-culturele verschillen, wat wij manlijke en vrouwelijke verschillen noemen. Dat vrouwen meer zorgtaken hebben dan mannen staat niet in onze chromosomen maar wel in onze cultuur. Die heeft ook invloed op de gezondheidszorg voor vrouwen. Ik vond het belangrijk om te kijken of er biologische verschillen zijn of verschillen die in onze maatschappij zo uitvergroot worden omdat mannen en vrouwen in onze maatschappij andere rollen hebben. Bijvoorbeeld: vrouwen geven vaker bijwerkingen van medicijnen aan dan mannen. Dat kan gebaseerd zijn op biologische verschillen: vrouwen krijgen vaak dezelfde dosering van medicijnen als mannen terwijl vrouwen vaak kleiner zijn dan mannen. Maar als je placebo gecontroleerd onderzoek doet, waarin je de ene groep echte pillen geeft en de andere groep neppillen, dan geven vrouwen in de placebogroep ook vaker bij-

Dat vrouwen meer
zorgtaken hebben dan
mannen staat niet in onze
chromosomen maar
wel in onze cultuur.
Die heeft ook invloed op
de gezondheidszorg
voor vrouwen.

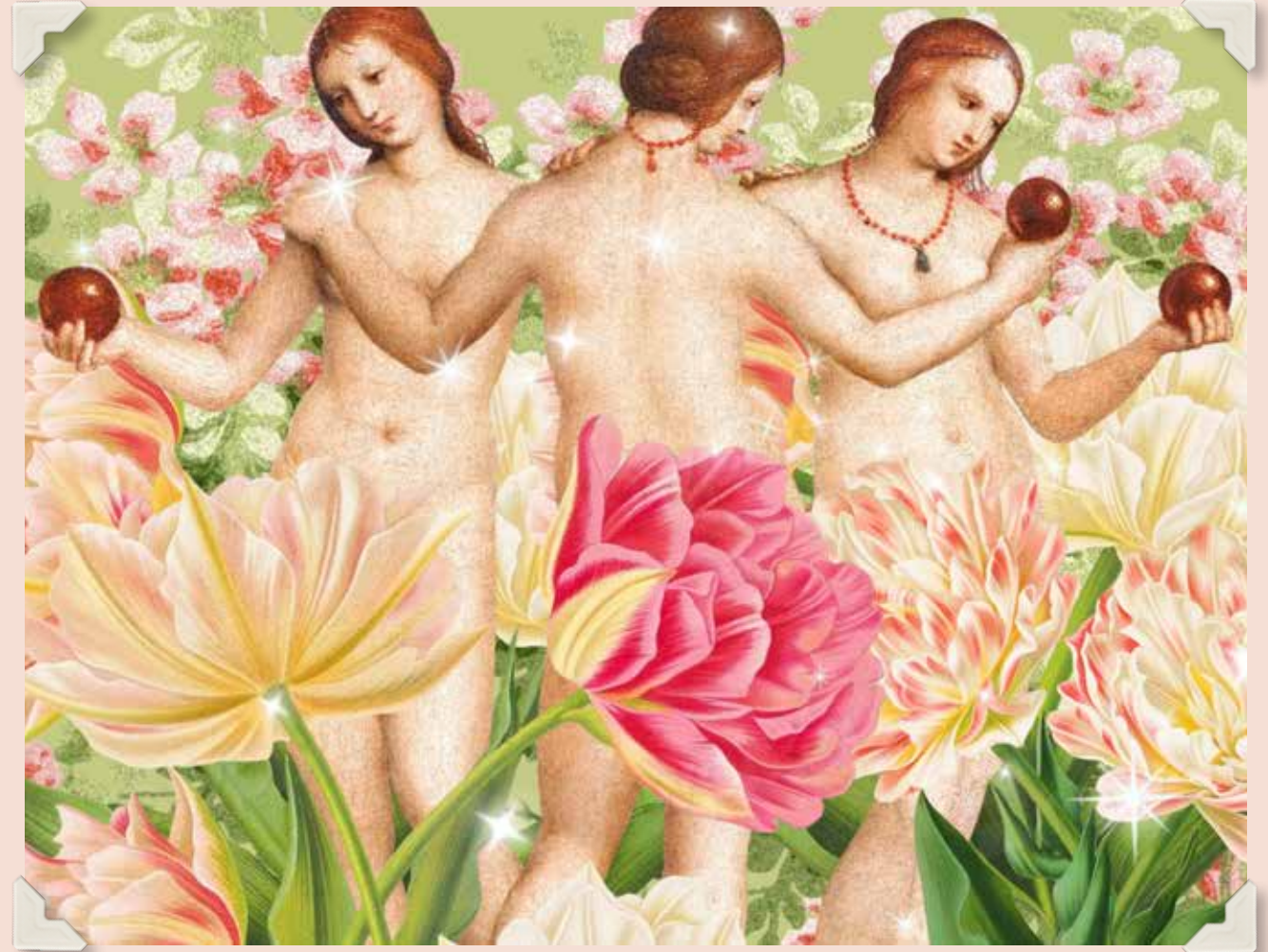
werkingen aan. Vrouwen voelen meer aan hun lichaam en zijn ook beter in staat dat te vertellen. Mannen zijn opgevoed met 'niet zeuren' dus misschien onderrapporteren mannen wel."

Hoe kom je daarachter?

"Soms met dierstudies want daar zijn geen genderverschillen, of je vraagt je bijvoorbeeld af of gewicht een rol speelt, of leeftijd zoals bij de verschillen in pacemakers. Dat maakt het ook interessant, ook elke keer als je een idee van een collega hoort waar je nog niet aan hebt gedacht. Elke keer komen we een beetje verder. Je ziet wel over de jaren heen dat het eerst een niche onderwerp was, maar nu ook vanuit de maatschappij er de roep is om dit onderwerp serieus te nemen."

Zijn er vakgebieden die -als het gaat over biologische verschillen- meer opvallen dan andere?

"Het is belangrijk om ons te realiseren dat als het gaat om vrouwengezondheid en mannengezondheid er meer is dan borstkanker en endometriose en impotentie en erectieproblemen. Als je die hebt opgelost, ben je er nog niet. In ons Women's Health Research & Innovation Center aan het Erasmus MC kijken we naar de holistische vrouwengezondheid, alle vakgebieden, alle aspecten van gezondheidszorg, van cellen tot patiënten en over alle levensfasen heen. Ik denk dat hart- en vaatziekten een hele interessante casus is. Hartinfarcten vooral waren echt een mannenziekte. Als we vrouwen op straat vroegen: wat is de belangrijkste doodsoorzaak bij vrouwen? Werd altijd borstkanker genoemd, maar niet hart- en vaatziekten. Hart- en vaatziekten werden altijd gezien als mannenziekte en borstkanker als vrouwenziekte. Maar dat is niet zo. Kanker en hart- en vaatziekten zijn de belangrijkste doodsoorzaken voor vrouwen. Er is ook heel veel interessant basaal onderzoek dat laat zien dat er hele interessante biologische verschillen zijn zoals dat vrouwen op latere leeftijd dan mannen slagaderverkalking krijgen. Dat heeft waarschijnlijk te maken met de beschermende werking van de geslachtshormonen zoals oestrogenen, en dan na de menopauze waarin die oestrogenen snel dalen, er een inhaalslag is. Als je gaat inzoomen op die slagaderverkalking zelf, zie je daar ook al verschillen tussen de plaques die bij mannen optreden en die bij vrouwen optreden. Als je gaat kijken naar de risicofactoren voor slagaderverkalking zijn er algemene factoren die zowel voor mannen als vrouwen gelden, zoals roken is voor iedereen slecht, maar roken heeft nog meer impact voor vrouwen dan voor mannen. Voor de

bloedvaten is roken dus nog slechter voor vrouwen dan voor mannen. Als je kijkt naar diabetes heeft een vrouw met suikerziekte hetzelfde risico op hart- en vaatziekten als een vrouw die al hart- en vaatziekten heeft gehad. Terwijl dat voor mannen met suikerziekte nog niet zo is."

Risicofactoren algemeen en specifiek

"Je hebt risicofactoren die echt alleen bij vrouwen en bij mannen voorkomen maar ik vind dat die nog niet goed worden gebruikt. We weten dat vrouwen die een gecompliceerde zwangerschap hebben gehad zoals een hoge bloeddruk of pre-eclampsie, op latere leeftijd veel sneller een hogere bloeddruk ontwikkelen maar ook suikerziekte, een hoog cholesterol en hart- en vaatziekten. Door de cardioloog wordt nog niet standaard gevraagd hoe de zwangerschap is geweest of naar de menopauze. Een vroege menopauze is een risicofactor op hart- en vaatziekten. Daar moet echt wat aan worden gedaan, ik zie dat er de laatste jaren steeds meer

onderzoek is. Aan de ene kant is dat klinisch onderzoek, wat heeft het voor vrouwen zelf praktisch te betekenen, maar ook genetisch onderzoek. Zoals: hebben vrouwen die pre-eclampsie krijgen, dezelfde genetische risico's op het krijgen van hart- en vaatziekten later? Dan kun je die pre-eclampsie zien als een eerste uiting van hart- en vaatziekten."

Taboes

"We hebben echt een kennishiaat op dit gebied. Dat vind ik onbegrijpelijk, vrouwen zijn toch 50% van de populatie. De onderwerpen die voor vrouwen belangrijk zijn, zoals menstruatie, zwangerschap, menopauze, liggen nog heel erg in de taboesfeer, vrouwen praten niet over hun overgangsklachten. Dat zit echt in onze cultuur. Als ik met Turkse of Iraanse collega's praat, vinden die dat echt iets Nederlands. In hun culturen wordt er veel meer gesproken over dat soort vrouwensymptomen. Dat vind ik ook heel interessant. Maar ik merk het ook

in de wetenschap. Op het moment dat ik onderzoek wilde doen naar de invloed van de menstruele cyclus op hartklachten, was het heel moeilijk om daar financiering voor te krijgen. Degenen die subsidieaanvragen nakijken zijn vaak mannen. Menstruatie is een onderwerp waar ze zo min mogelijk over willen weten, ook omdat het weer in die taboesfeer zit. Er heersen dus emoties rond dat onderwerp, en wat een onzin is dat. Het is een gebied dat voor vrouwengezondheid heel belangrijk is. Het hoort ook niet alleen bij de gynaecoloog, de menstruele cyclus heeft op heel veel aandoeningen effect. Een effect op migraine, darmklachten, en op epilepsie. Er wordt nog veel te weinig onderzoek hiernaar gedaan terwijl het heel logisch is dat die hormonen en die hormonale schommelingen van invloed zijn op het vrouwenlichaam.”

Zijn manlijke wetenschappers dan niet nieuwsgierig naar verbanden, ongeacht de taboesfeer?

“Mij valt op dat de ervaren wetenschappers en de hele ervaren artsen het wel weten. We hebben met studenten een poster gemaakt en daarmee gingen we naar allerlei verschillende artsen. Naar de KNO arts, de oncoloog, de chirurg, de orthopeed, noem maar op, met een standaard vragenlijstje over verschillen tussen mannen en vrouwen, zoals ‘zijn de klachten anders, is de prevalentie anders, is de behandeling anders,’ en iedereen kon voorbeelden noemen van verschillen. Dat kon variëren dat sommige aandoeningen vaker voorkomen bij vrouwen of minder vaak, maar ook dat vrouwen hun klachten op een andere manier uiten dan mannen. De verschillen zijn dus overal van belang, behalve misschien na prostaatkanker.

“Er zijn de laatste jaren rapporten uitgekomen die laten zien dat als de vrouwengezondheidszorg niet serieus wordt genomen, vrouwen langere tijd in slechte gezondheid leven, meer absentie

hebben op het werk, meer zorgkosten maken et cetera. Dus het heeft een enorme economische impact. Het kost, naast dat het niet eerlijk is, de maatschappij verschrikkelijk veel geld.”

Als binnen al die specialismen verschillen worden gevonden, waarom trekt dat niet de aandacht van al die specialisten om verder onderzoek te doen?

“Ik vind het ook heel bijzonder dat mensen het zo vanzelfsprekend vinden dat ze niet getriggerd worden om na te denken over ‘hoe komt dat dan’? Is het meer sociologisch, is het meer biologisch, hoe gaan die mechanismen dan? Want dan kan je gerichte behandeling maken, de zorg voor de individuele patiënt verbeteren. Je moet je als arts altijd afvragen: ‘Waardoor komen de bijwerkingen, de verschillen in effectiviteit in geneesmiddelen?’ Je kunt allerlei onderzoek tegenkomen waarin geen sekse-specifieke analyses worden gemaakt. Dat is zo zonde. Vanuit wetenschappelijke tijdschriften wordt er wel steeds meer op gelet, er zijn richtlijnen waarin je van begin af aan moet aangeven hoeveel vrouwen en hoeveel mannen er in een studie zitten. Als je de genderlens niet opzet, vergeten mensen om er aandacht aan te besteden en blijft alles bij het oude.”

Heeft u een boodschap voor de geïnteresseerde leek?

“Gezondheid heeft te maken met alle vrouwen. Als je zelf met gezondheidszorg in aanraking komt, blijf dan je behandelaar vragen ‘wat is er bekend over deze aandoening voor vrouwen, zijn er verschillen voor mannen en vrouwen?’ Niet alles is bekend en niet iedereen kan daar antwoord op geven, maar als dat er wel is, levert de vraag interessante informatie op. En anders kun je je zorgverlener triggeren om het op te zoeken. Het kan de zorgverlener aan het denken zetten.”

Is het Women’s Health Research & Innovation Center toegankelijk voor maatschappelijke groeperingen zoals leden van het Soroptimisme?

“Zeker, absoluut, het is juist de bedoeling om met vrouwen zelf en vrouwengroeperingen elkaar te versterken. Wat zijn de vragen, wat zijn de vragen die uit de maatschappij komen, hoe kunnen we mensen in verbinding brengen met artsen? Er wordt door subsidiegevers heel vaak gevraagd om input van vrouwen zelf en hoe breder we vertegenwoordigd zijn, hoe liever.” ■

Scan QR-code 2 om de oratie op YouTube te bekijken.

Kom naar Zwolle, onze blue zone!

zaterdag
6 juni

Zwolle is een stad die beweegt, verbindt en betekenis geeft – precies zoals een blue zone dat doet. Dit jaar organiseert club Zwolle, in haar 90jarig jubileumjaar, samen met de clubs Isalania ZwolleKampen, Hattem/Epe SHE, Raalte Sallanders en NoordWest Veluwe de landelijke Inspirada. Een bijzondere dag waarop Soroptimisten uit heel Nederland én Suriname samenkomen. Zwolle zal zich van haar meest vitale kant laten zien.

▲ Theater de Spiegel

Tijdens Inspirada 2026 kun je ervaren hoe bewegen, zingeving, creativiteit en verbondenheid samenkomen. Dat zijn die elementen die Zwolle kenmerken, als een stad die - net als een blue zone - uitnodigt tot een langer, rijker en meer verbonden leven.

Het programma – zaterdag 6 juni

- 09.30 – 10.15 uur – Ontvangst met koffie in Theater de Spiegel
- 10.15 – 12.30 uur – Plenaire vergadering
- 12.30 – 13.30 uur – Lunch
- 14.00 – 16.00 uur – Workshops & excursies
- 16.30 – 17.30 uur – Afsluitende borrel bij De Staatsman
- 17.30 uur – Einde programma

Theater de Spiegel – een inspirerende start

Inspirada 2026 begint in Theater de Spiegel, een van de meest toonaangevende culturele locaties van Nederland. De unieke architectuur en het bewegbare plafond vormen het perfecte decor voor een ochtend vol inspiratie als verbindend startmoment van de dag.

Zwolle ontdekken zoals in een echte blue zone

Vanuit Theater de Spiegel bewegen Soroptimisten zich door Zwolle zoals dat in blue zones gebruikelijk is: lopend, met aandacht, verbonden met de omgeving én met elkaar. Alle excursies zijn goed bereikbaar te voet of per bus. Voor degenen die minder goed ter been zijn, is bij de samenstelling van het programma nadrukkelijk rekening gehouden met toegankelijkheid.

Elf excursies die raken

Het middagprogramma biedt een rijke keuze uit 11 excursies die samen de kracht van vrouwen, cultuur, ambacht, natuur en inspiratie weerspiegelen. Dit gevarieerde en betekenisvolle programma is ontwikkeld dankzij de inzet, creativiteit en passie van vele Soroptimisten uit Zwolle en de hele regio. Samen hebben zij met liefde gewerkt aan een middag vol ontdekkingen en verbinding, een programma waar we trots op zijn.

1. **Thuis in elke tijd** – Een persoonlijke lezing met muziek in de Statenzaal over vrouwzijn, geschiedenis en veerkracht.
2. **Spiegel van de stad** – Stadswandeling langs verhalen van invloedrijke Zwolse vrouwen + voorstelling in het Vrouwenhuis.
3. **Stemmen vanaf het Water** – Intieme bijeenkomst op de MS Oosterschelde over vrouwenrechten en het Verdrag van Istanbul.
4. **Koken met Kracht** – Wereldsmaken en empowerment bij Wereldkeuken Saeed.
5. **Met de Wind Mee** – Bezoek aan oliemolen *De Passiebloem*, geleid door een vrouwelijke molenaar.
6. **Zing je vrij** – Workshop zingen in de Dominicanenkerk over vrijheid, energie en ontspanning.
7. **Wonen met Ziel** – Inspiratie voor gezond en duurzaam wonen (rooftop Theater de Spiegel).
8. **Inzicht in vrouwegezondheid** – Dubbele lezing over het vrouwenhart en de overgang.
9. **Hart voor de Sport** – Ontdek PEC Zwolle Vrouwen & Sportservice Zwolle in het stadion.
10. **In het Licht van Gesina ter Borgh** – Creatieve kennismaking met een 17e eeuwse Zwolse kunstenaar.
11. **Vrouwenkracht in het Groen** – Natuurbeleving en kruidenkennis in de Nooterhof.

Grand Café Staatsman - een warme afsluiting

De dag eindigt in het sfeervolle Grand Café Staatsman, gevestigd in het voormalige provinciehuis van Overijssel — een prachtig rijksmonument midden in de historische binnenstad. Een stijlvolle setting om samen af te sluiten, na te praten en verbindingen te verdiepen tijdens de afsluitende borrel.

▲ *Museum de Fundatie*

▲ *Sassenpoort*

▲ *Thorbeckegracht*

Aanmelden

Aanmelden kan nu al via de Inspirada 2026-pagina van soroptimist.nl. Meld je snel aan want vol = vol! Na aanmelding ontvang je in mei per mail nadere informatie met betrekking tot de dag.

Zit je wat minder goed bij kas, dan is ondersteuning via het Marie Muntendam Fonds (MMF) mogelijk. Dit fonds heeft voor dit jaar een pilot opgezet, waarmee leden en vrienden voor de Inspirada een bijdrage kunnen aanvragen met een maximum van € 65,-. Op de Inspirada 2026-pagina van soroptimist.nl staat uitgebreidere informatie waaronder voorwaarden, voorbeelden van situaties en uitleg over de aanvraagprocedure. Scan hiervoor QR-code 3 (achterzijde).

Goede doel: het Armoedefonds

Tijdens Inspirada 2026 vragen we aandacht voor het Armoedefonds, dat armoede in Nederland helpt voorkomen, verzachten en bestrijden. Het Armoedefonds steunt lokale hulporganisaties en initiatieven in heel Nederland die zich richten op het ondersteunen van de minima. Zij steunen hen met geld, goederen en kennis. Via plaatselijke hulporganisaties verstrekt het Armoedefonds basisproducten zoals shampoo, deodorant, zeep, tandenborstels en tandpasta om weg te geven aan de mensen die dit hard nodig hebben. Ook houdt het Armoedefonds acties zoals de schoolspullenactie voor kinderen die voor het eerst naar de middelbare school gaan en waarvan de ouders geen schoolspullen kunnen kopen en onderhoudt het

Armoedefonds de menstruatie-uitgifte-punten (MUPs) waar vrouwen en meisjes gebruik van kunnen maken. Met onze steun dragen we bij aan een doel dat nauw aansluit bij het Soroptimisme: gelijke kansen voor iedereen. Scan QR-code 4 op de achterzijde van dit magazine voor de website van het Armoedefonds.

Zwolle: uitstekend bereikbaar

Zwolle is centraal gelegen en uitstekend bereikbaar per spoor en via de snelwegen. Met directe treinverbindingen vanuit het hele land en goede parkeervoorzieningen in en rond het centrum kan elke Soroptimist haar Inspiradadag ontspannen en zonder zorgen beginnen.

Overnachten in Zwolle

Op de pagina 'Overnachten in Zwolle' op de website van VisitZwolle (QR-code 5) staat een actueel overzicht van hotels, B&B's en unieke verblijfslocaties. Daarnaast is er in beperkte mate Home Hospitality, aan te geven tijdens de aanmelding

Inspirada 2026: Een dag die blijft hangen

We kijken er enorm naar uit om alle Soroptimisten uit Nederland én Suriname te ontvangen. We wachten jullie met open armen op — voor een dag vol warmte, inspiratie, verbondenheid en plezier. ■

Bekijk onze promotiefilmop YouTube via QR-code 6.

Vrouw op de Voorgrond Award 2025 voor 'femicide professor' Marieke Liem

Jacqueline Kronenburg, bestuurslid communicatie Soroptimist Vrouwenfonds • foto club De Bevelanden

"Wees je bewust van rode vlaggen, maar ook van blinde vlekken. Vierenvijftig procent van de vrouwenmoorden is door een narcistisch/egoïstische partner.

Dat betekent dat bijna de helft andere triggers had."

Aldus prof. dr. Marieke Liem, die op 29 januari in Goes de Vrouw op de Voorgrond Award 2025 en een projectbedrag van 10.000 euro ontving. Een erkenning vanuit het Soroptimist Vrouwenfonds voor haar inzet om geweld tegen vrouwen structureel aan te pakken.

De in Zeeland geboren Marieke Liem is hoogleraar Geweld en Interventies aan de Universiteit Leiden en geldt als dé expert op het gebied van dodelijk geweld, in het bijzonder huiselijk geweld en femicide. Op voordracht van de clubs De Bevelanden, Walcheren en Schouwen-Duiveland werd Marieke Liem uit de vijftien (!) kandidaten gekozen. Volgens de jury onderscheidt Liem zich door de combinatie van wetenschappelijke diepgang, maatschappelijke relevantie en concrete impact op beleid en praktijk. Zij is initiatiefnemer en drijvende kracht achter de

Femicide Monitor, waarin alle gevallen van moord op vrouwen in Nederland systematisch worden onderzocht. De monitor brengt patronen en risicofactoren in kaart en biedt belangrijke aanknopingspunten voor preventie, hulpverlening en beleidsontwikkeling. Namens de jury roemde Lotta van Uchelen ook haar "tomeloze inzet en coole crowdfunding. Al met al een totaal terechte winnaar van de tweede Vrouw op de Voorgrond Award". In de weken voorafgaand aan de uitreiking kwamen via de social media van het Soroptimist Vrouwenfonds veel van de andere, ook zeer aansprekende nominaties voorbij. Daardoor ontstond ook voor hen veel spin-off.

Mini-college over femicide

Na de uitreiking gaf Marieke Liem een mini-college waarin zij dieper inging op het thema femicide. "Het bewustzijn van de acht fases die opbouwen richting vrouwenmoord – de bekende 'rode vlaggen' – kan

er ook voor zorgen dat we andere signalen missen." Daarover later meer in dit artikel; eerst de grondslag van het begrip en de aandacht voor femicide. Marieke Liem heeft zelf de Femicide Monitor opgezet. "De aanleiding was destijds dat onderzoekers 'simpele vragen' niet konden beantwoorden. Er werd wel gesproken over de verschillen in aanleiding voor moord op vrouwen, maar er lagen geen goede, gedegen data aan ten grondslag die lokaal, nationaal en internationaal beleid konden voeden. Alleen al het genderneutrale woord 'homicide' dekte de lading niet." De Amerikaanse onderzoeker Dianne Russell gebruikte in 1976 voor het eerst het woord femicide toen ze als expert getuigde tijdens de International Tribunal on Crimes against Women: "Femicide is on the extreme end of a continuüm of anti-female terror, that includes a wide variety of verbal and physical abuse(...). Whenever these forms of terrorism result in death, they become femicides." Russell ontdekte dat in 1801 voor het eerst het woord in Engeland was gebruikt maar daarna niet meer, totdat de feministische beweging aandacht begon te vragen voor de honderden moorden op vrouwen met name in Mexico. Later definieerde Russell het als "the murder of females, committed by men, for the simple reason of their being female".

Triggers voor vrouwenmoord zijn divers

Marieke Liem wil onderzoeken in hoeveel gevallen van moord op vrouwen in Nederland gender een rol heeft gespeeld en wat we daarvan kunnen leren in het kader van preventie. Ze ontdekte dat in Nederland gemiddeld veertig vrouwen per jaar worden vermoord waarbij maar in 11 procent gender een ondergeschikte rol speelt. In 60 procent betreft het partnerdoding. Kan men daarmee spreken van femicide? Marieke Liem is dieper in de data gedoken en concludeert:

- 54 % is vermoord door een narcistische/vanuit eigen ego denkende partner;
- 20 % door psychotisch gedrag/psychiatrische aandoening van partner;
- 10 % door pseudo-altruïsten, die de partner meeneemen in hun eigen verlangen naar de dood;
- 16 % door kwetsbare daders, waarbij over en weer in de relatie geweld wordt gebruikt.

We weten nu meer waar we op moeten letten bij een toxische relatie. "Rode vlaggen betreffen een traditioneel begin met een overdosis aan aandacht, met snel veel kinderen, met de man als kostwinner en

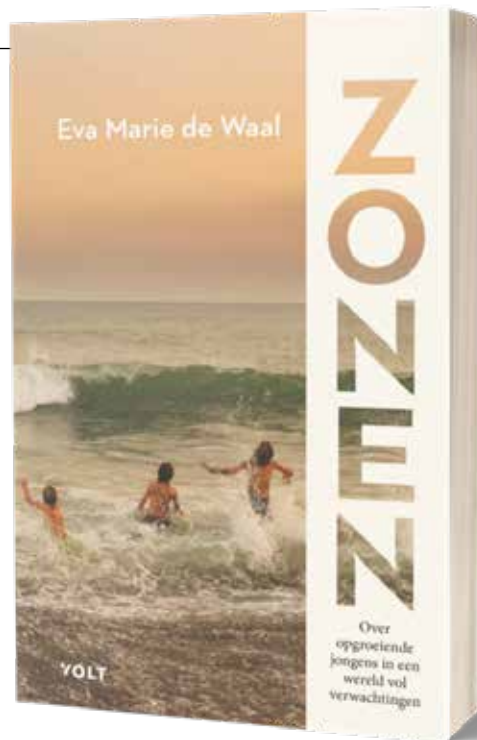
de vrouw in de zorgrol. Als er iets verandert in dat systeem – bijvoorbeeld de vrouw wil aan het werk, de man verliest zijn baan, de kinderen gaan het huis uit – kunnen dat triggers voor de man zijn om te vernederen, isoleren en (fataal) geweld te gebruiken. Maar zo gaat het dus niet altijd in vrouwenmoord: pas op voor blinde vlekken! Als een man zelfmoordneigingen heeft, concentreer je dan niet alleen op die man maar inventariseer wat er in het gezin gebeurt en welke risicosignalen deze man afgeeft. Bij onberekenbaar psychotisch gedrag moet je denken aan het inschakelen van professionals in de psychiatrie en bescherming van de overige gezinsleden. Bij kwetsbare daders is de kans groter dat politie minder snel in actie komt, omdat ze al vaker bij het betreffende probleemgezin zijn geweest en de krachtsverhoudingen verkeerd inschatten."

Gemiddeld zijn er 33 tot 35 incidenten van huiselijk geweld geweest voordat iemand aangifte doet. Echter, van de onderzochte gevallen van femicide had gemiddeld maar 1 op de 20 aangifte gedaan of contact gezocht met Veilig Thuis. Schuld, schaamte, het bij zichzelf zoeken van de schuld: de drempel voor aangifte ligt hoog. "Een winstwaarschuwing: als er een kleine daling te zien is in het aantal vrouwenmoorden, wordt daar bijna jubelend over gedaan. Maar we zien sinds 2013 een groei van het aantal moorden op vrouwen. Kijk niet alleen naar één jaar, maar naar de trend."

Met prijzengeld oude cases onderzoeken

Over de besteding van het prijzengeld van € 10.000 is de hoogleraar heel concreet: "Wij worden vaak benaderd door nabestaanden van vrouwen die zijn overleden door suicide of omdat ze van de 15e etage van het balkon zouden zijn gevallen. Dan is onvoldoende helder geworden welke signalen hieraan voorafgingen en welk bewijs voor betrokkenheid van de partner kan worden gevonden. Sinds februari kunnen we, dankzij dit geldbedrag, samen met het FARR, het Forensisch Medisch Expertisecentrum Rotterdam, 300 cases uit de regio Rotterdam van de afgelopen 10 jaar onderzoeken. Welke van deze cases zijn verborgen femicide die op dat moment niet herkend zijn? Uiteindelijk willen we dit in meer gemeenten onderzoeken." ■

Tip voor alle clubs: denk gedurende het jaar al over geschikte kandidaten voor de Vrouw op de Voorgrond Award 2026. De doelstelling die dan centraal staat is 'het zorgen voor voedselzekerheid en toegang tot een goede gezondheidszorg'.

Jongens opvoeden in tijden van Andrew Tate

Marilse Eerkens

Hoe voed je jongens op in een tijd waarin het woord 'man' niet zelden wordt geassocieerd met 'crisis', 'manosphere' en 'Andrew Tate'? In haar pas verschenen boek 'Zonen' deelt feminist, actrice en toneelschrijver Eva Marie de Waal de inzichten die ze opdeed als 'jongensmoeder' en spiegelt die aan de ervaringen van andere moeders met drie zonen. "Laten we wat méér aandacht hebben voor positieve masculiniteit en niet alléén focussen op de toxische kant ervan."

Enkele maanden vóór de opkomst van de #MeToo beweging – we hebben het over oktober 2016 – kreeg ze haar theater-drieluik over feminisme amper verkocht aan de theaters. "Dat feminisme was volgens de theaterdirecteuren wel een beetje geweest" vertelt Eva Marie de Waal aan de telefoon vanuit haar huis op Bali. Haar vrouwelijke producent durfde het toch aan om het stuk uit te

brenge. Drie maanden na de première barstte #MeToo los, kreeg het stuk drie reprises en gingen de recensies van 'mwah' naar lovend en 'zéér actueel'. De Waal (1979) is een feminist in hart en nieren. Ze is gefascineerd door mannelijkheid, vrouwelijkheid en alles ertussenin- op de theaterschool schreef ze al een stuk over een hermafrodit. Ze gelooft in gender als 'construct' maar ervaart als moeder van drie zonen óók dat de biologie een rol speelt in dit verhaal. Hoe die mannenbiologie in combinatie met de maatschappelijk verhalen over 'mannelijkheid' uitpakt op latere leeftijd is iets waar we volgens haar wat meer bij zouden moeten stilstaan. Mannen hebben door de eeuwen heen weliswaar veel meer kansen gehad dan vrouwen, het krampachtige beeld van échte mannelijkheid heeft ze op heel veel vlakken ook enorm beperkt. Dat patroon moeten we volgens haar doorbreken. "Bij mij gingen het schuren toen mijn jongens naar de kleuterschool gingen" vertelt De Waal. "Toen kwam de buitenwereld voor het eerst

echt binnen en leerden mijn kinderen ineens heel andere dingen dan ik ze zelf tot dan toe bijbracht. Ik merkte onder andere hoe bevooroordeeld er vaak naar ze gekeken werd. Ook nu mijn jongens ouder zijn zie ik hoe hard de blik op jongens kan zijn. Mijn zoon won laatst een schaakwedstrijdje van een meisje. Dat meisje kon dat niet verkroppen en stompte hem in het gezicht. Waarop mijn zoon het meisje een duw gaf om te voorkomen dat ze hem weer zou slaan. Mijn zoon is ervan overtuigd dat als de rollen omgedraaid waren geweest, hij geschorst zou zijn. Maar het meisje werd niet geschorst: beide kinderen moesten elkaar excuses aanbieden. Mijn zoon vond dat raar; hij had zich gewoon verdedigd. Maar de directeur van de internationale school waar mijn jongens naartoe gaan, een vrouw, dacht daar anders over: 'did you ever see a man hitting a woman?'. Sindsdien kost het mijn zoon grote moeite om iedere ochtend het schoolhoofd te begroeten bij de deur."

Hoe komt het denk je dat jongens te maken krijgen met deze vooroordelen? Is het een uitvergroting van onze angst voor de manosphere, de opkomende groep influencers die zich uitspreken tegen het feminisme en vrouwenonvriendelijke filmpjes en berichten posten?

"Dat veel mensen zorgen hebben over die manosphere snap ik goed. Ik vind het zelf ook doodeng. Maar het is jammer dat er zo vaak wordt gezegd en ook steeds wordt herhaald dat 'de manosphere' de onvermijdelijke reactie is op de veranderde positie van vrouwen. Daarmee worden mannen en vrouwen wéér tegenover elkaar gezet. Ik vind dat zo contraproductief. Ik denk dat we meer mogen onderkennen dat de emancipatie van de ene groep – de vrouwen – niet volledig kan plaatsvinden zonder de emancipatie van de andere groep – de mannen –. Daarvoor moeten we mannen helpen schaven aan de starre rol die ze vaak toebedeeld hebben gekregen. Daar zaten voordelen aan maar ook grote nadelen, denk maar aan iets heel wezenlijks als het niet mogen tonen van twijfel, zwakte of emoties."

In je boek ga je ook in op de rol die het mannelijke geslachtshormoon testosteron speelt in de ontwikkeling van mannen. Bemoeilijkt dit het niet om mannen wat minder 'toxisch' te maken, om maar eens even die veelgebruikte negatieve term te gebruiken?

"Testosteron is een heel complex hormoon dat bij de meeste mannen in grotere hoeveelheden wordt aangemaakt dan bij vrouwen. Dat zegt overigens niets over mannen met minder of vrouwen met meer testosteron."

"Vertel ze dat het raar is dat de prins een prinses cadeau krijgt bij het veroveren van de stad"

Hoewel de uitwerking van testosteron per persoon verschillend kan zijn kun je in grote lijnen wel zeggen dat het het gedrag van mensen wél beïnvloedt. Het zorgt er bijvoorbeeld voor dat de gemiddelde jongen meer aandacht heeft voor alles dat beweegt – auto's, een draaiende wasmachine, een poppenwagen- dan het gemiddelde meisje. Testosteron vergroot ook de neiging om anderen te beschermen – vrouwen wiens kind iets wordt aangedaan maken bijvoorbeeld meer testosteron aan. Het is, kortom, hartstikke nuttig. Aan ons nu de taak om er voor te zorgen dat jongens hun krachten en 'skills' die testosteron gerelateerd zijn gaan inzetten voor de bescherming van de zwakkeren en het giftige gedachtegoed dat aanzet tot haat en geweld achter zich laten. We kunnen ons echt wel wat meer gaan focussen op die positieve masculiniteit, want die is er, en daar moeten we gebruik van maken."

Hoe ziet zo'n opvoeding er dan uit?

"Om te beginnen zouden we de kennis over dit onderwerp en ons aangeboren empathisch vermogen kunnen aanwakkeren. Dat zit hem vaak in kleine dingen. Als een jongen over een niet buitenshuis werkende moeder bijvoorbeeld zegt 'zij doet niks', zeg dan meteen dat het zorgen voor kinderen en het scheppen van de voorwaarden waarin een partner buitenshuis kan werken of kan promoveren, bepaald niet 'niks' is.' Grijp de kansen die zich voordoen om het gesprek te voeren. Toen ik met mijn kinderen per ongeluk in een ouderwets sprookjesboek terecht was gekomen heb ik het verhaal gebruikt om uit te leggen hoe belachelijk het is dat die prins de prinses cadeau krijgt bij het veroveren van de stad. Hoe verschrikkelijk het is om niet zelf je partner te mogen kiezen én dat dat op sommige plekken op de wereld dat nog steeds zo is. 'Hoe zou jij dat vinden?' vraag ik mijn kinderen dan. Dat soort vragen moeten we blijven stellen." ■

Eva Marie de Waal: *Zonen*.

Over opgroeiende jongens in een wereld vol verwachtingen. 2025. Singel Uitgeverijen

Elisabeth Samson – een vrije vrouw in een onvrije tijd

Suzan van der Sluis • foto's privé

Tijdens een reis naar Suriname afgelopen november werd ik opnieuw geraakt door het verhaal van Elisabeth Samson. In het achttiende-eeuwse Paramaribo wist zij, als vrije zwarte vrouw, een fortuin op te bouwen in een samenleving die was gebaseerd op slavernij en ongelijkheid. Haar levensverhaal is uitzonderlijk – en actueler dan ooit, nu haar voormalige woonhuis wordt gerestaureerd en een nieuwe bestemming krijgt

Elisabeth Samson werd in 1715 geboren als vrije vrouw. Dat was hoogst ongebruikelijk in koloniaal Suriname. Haar moeder, Mariana, was slavin en had twee kinderen met planter Jan van Susteren. In zijn testament bepaalde hij dat zijn kinderen én hun moeder na zijn overlijden vrij zouden zijn.

Zo begon Elisabeths leven met een zeldzaam privilege.

Ze groeide op bij haar halfzus en zwager, Frederik Coenraad Bosse, leerde lezen en schrijven en ontwikkelde zich tot een scherpe en ondernemende vrouw. Al op jonge leeftijd beschikte zij over kapitaal: in 1727 erfde ze een geldbedrag

waarmee Bosse namens haar een koffieplantage aankocht. Het bleek het begin van een indrukwekkende zakelijke loopbaan.

Ondernemer in een kolonie

Elisabeth beperkte zich niet tot landbouw. Ze ging ook handelen in stoffen, porselein en glaswerk uit Nederland en wist haar bezit gestaag

▲ Het voormalige woonhuis van Elisabeth wordt momenteel gerestaureerd

uit te breiden. Tegen het einde van haar leven bezat zij meerdere koffie-, cacao-, suiker- en houtplantages, verschillende huizen in Paramaribo en behoorde zij tot de rijkste vrouwen van de kolonie. Ze deed dat deels samen met haar zus Nanette en haar grote liefde Carl Otto Creutz. De rijkdom maakte haar echter niet gelijkwaardig. Als zwarte vrouw bleef zij onderworpen aan koloniale hiërarchieën en sociale barrières – iets wat vooral zichtbaar werd in haar liefdesleven.

Liefde tegen de regels

Elisabeth had jarenlang een relatie met Carl Otto Creutz, een Duitse beroepsmilitair in dienst van het koloniale bestuur. Samen woonden zij in het huis aan de Wagenweg-

straat, het huis dat later haar naam zou dragen. Na zijn overlijden kreeg Elisabeth een nieuwe relatie met een witte man, met wie zij in 1764 wilde trouwen. Daarop volgde een juridisch steekspel dat haar plaats in de samenleving pijnlijk blootlegde. De Commissie voor Huwelijkszaken van de hervormde kerk wees het huwelijk af; het koloniaal bestuur verklaarde een dergelijk huwelijk 'onwenselijk' en zelfs verboden. De zaak werd voorgelegd aan de Staten-Generaal in Nederland. Pas na drie jaar werd vastgesteld dat het vermeende verbod helemaal niet bestond.

Of Elisabeth uiteindelijk trouwt, is te lezen in *De vrije negerin Elisabeth*, het boek waarin schrijfster Cynthia

McLeod haar leven tot in detail reconstrueerde.

Het huis aan de Wagenwegstraat

Het Elisabeth Samsonhuis, gebouwd rond 1742, was tot haar overlijden in 1771 haar woonhuis. Daarna kreeg het pand een bestuurlijke bestemming. In 1821 kwam het in handen van de Surinaamse overheid en huisvestte het uiteenlopende ministeries.

Dat het huis nu weer in de schijnwerpers staat, is grotendeels te danken aan Cynthia McLeod. Zij deed twaalf jaar onderzoek naar Elisabeth Samson en publiceerde daarover in 2000 haar boek. Sinds 2013 zet zij zich onvermoeibaar in voor het behoud van het huis.

De lange weg naar restauratie

Tijdens een gesprek in Paramaribo vertelt Mc Leod hoe moeizaam de weg naar restauratie was. Na het vertrek van het ministerie van Arbeid in 2012 stond het pand leeg. Toen de Surinaamse overheid enkele jaren later besloot vastgoed te verkopen, zag zij haar kans. Met steun van onder meer de Nederlandse ambassadeur en een toezegging van de Nationale Postcode Loterij wist zij het huis veilig te stellen.

Mc Leod stond erop dat de aankoop transparant en zorgvuldig verliep. Authenticiteit moest worden gewaarborgd en de prijs mocht niet boven de taxatiewaarde uitkomen. Politieke wisselingen, de COVID-pandemie en langdurige onderhandelingen zorgden voor vertraging, maar in 2021 kon de door haar opgerichte Stichting Elisabeth Samsonhuis het pand uiteindelijk aankopen. De renovatie startte in 2023; de oplevering staat gepland voor april 2026.

Na restauratie zal het Elisabeth Samsonhuis een veelzijdige functie krijgen. Op de begane grond komt een sfeervolle zaal voor bijeenkomsten en huwelijksvoltrekkingen. De eerste verdieping wordt ingericht als museum, met historisch meubilair uit Nederland. Daarboven komen kantooruimtes en een bibliotheek met klassieke Surinaamse werken. In de tuin is ruimte gepland voor educatieve activiteiten en culturele voorstellingen. Het doel is helder: het huis behouden als levende plek, waar geschiedenis, cultuur en onderwijs samenkomen – en waar het verhaal van Elisabeth Samson blijvend wordt verteld.

Een kleine anekdote

Dat geschiedenis soms dichtbij komt, blijkt uit een opmerkelijk detail. De echtgenoot van Cynthia Mc Leod werkte dertien jaar als directeur bij het ministerie van Arbeid en had zijn kantoor in wat ooit de slaapkamer van Elisabeth Samson was. Mc Leod zegt daar met een glimlach over: *“Hij heeft haar ziel mee naar huis genomen.”* ■

Steun voor het Elisabeth Samsonhuis

Samsonhuis wordt mogelijk gemaakt door bijdragen van onder meer de Nationale Postcode Loterij, een Amerikaans heritage fund, De Nederlandse Bank en vele particuliere donateurs. De stichting is nog op zoek naar aanvullende financiering. Wie wil bijdragen aan dit erfgoedproject vindt meer informatie via: www.elisabethsamsonhuis.org (GoFundMe). Scan hiervoor QR-code 7.

Onderscheiding voor Cynthia McLeod

Schrijfster Cynthia Mc Leod heeft recent een mooie onderscheiding ontvangen. Wil je hier je meer over lezen? Scan dan QR-code 8 op de achterzijde van dit magazine.

De Boekenclub

Een boek dat geen thriller is, maar toch je bloeddruk laat stijgen. Dat maakt indruk. Het gaat om *De dag dat ik mijn naam veranderde* van Bibi Dumon Tak.

In eerdere interviews met Dumon Tak had ik al gelezen over het verhaal van dit boek, en daarna zag ik haar in Zomergasten. Ook in een van mijn favoriete podcasts De Shitshow geven de hosts er regelmatig hoog over op. Daardoor kende ik de achtergrond van het boek. Het leek me prachtig, maar ook aangrijpend. En daar moet je maar net zin in hebben.

De dag dat ik mijn naam veranderde vertelt het verhaal van Anna en haar overleden zusje Lize. Zij laat twee zontjes achter, die Anna zeer dierbaar zijn. Maar de vader van de kinderen verbiedt Anna ieder contact met hen. Dit verhaal is niet ‘van boven’ tot Dumon Tak gekomen, het is wat haar en haar familie is overkomen. Dat is een hartverscheurend gegeven: eerst je zusje verliezen, en daarna je neefjes ook. En zij jou.

In het boek vertelt Dumon Tak niet alleen dit verhaal, maar ook over haar jeugd en die van Lize en hun broertje en Lizes relatie met haar uiteindelijke ex. Dit laatste is een verhaal van intieme terreur en huiselijk geweld.

Dumon Tak heeft het prachtig en indringend opgeschreven. Van hoofdpersoon Anna weten we betrekkelijk weinig, we leren vooral hoe ze zich verhoudt tot haar familie en in het bijzonder haar zusje en haar ex-man. De haat van Anna tegen deze man is groot, en waar we als

mensen soms geneigd zijn te denken ‘maar er zijn altijd twee kanten’, is al vrij snel duidelijk dat die vlieger hier niet opgaat. Hoewel Dumon Tak zich waagt aan begrip. Knap dat zij deze passage uit haar vingers kreeg.

Hij treitert, manipuleert en traineert, terwijl Lize stervende is en iedere strohalm aangrijpt om langer te leven en dus meer tijd met haar zontjes door te brengen. Terwijl ze in Duitsland aan een chemokuur ligt, probeert haar ex-man haar tien keer te bellen om vervolgens via WhatsApp dagen met zijn zontjes op te eisen om te compenseren voor de extra dagen die zij met ze heeft gehad vorig jaar kerst. Dat is an sich al gekmakend om te lezen, en omdat je weet dat dit, of soortgelijke gebeurtenissen, echt zijn gebeurd, kookt je bloed.

Tegelijk spat de liefde voor haar zusje van de pagina's. Dat is een ontroerend en rauw contrast met de haat voor hem ‘wiens naam ik niet zal noemen’. Ik heb het boek in een sneltreinvaart uitgelezen. Omdat het prachtig is, maar ook om het achter me te kunnen laten. En het idee dat ik dat kan door het boek uit te lezen, maar dat Bibi Dumon Tak doorleeft met dit verhaal, maakt me wéér woedend. ■

- Saar van Veelen

Een avond met wereldvrouwen

Ineke van Hofwegen • foto's privé

Club Enschede Dunya dankt oprichtster Els Koldewijn met het erelidmaatschap. Lees hier waarom.

Op een van die winterse sneeuwdagen, waarop je twijfelt of het verstandig is de weg op te gaan, rijd ik vanuit Zwolle naar Enschede voor een gesprek met een aantal leden van club Enschede Dunya. Club Enschede Dunya, de naam doet al vermoeden dat het niet een 'gewone' club is en dat klopt. Dunya is in veel talen het woord voor 'wereld' en ik ontmoet op hun clubavond vrouwen vanuit de hele wereld zoals Linda uit Iran, Anastasia, geboren in Rusland en in Amerika opgegroeid, Audrey met een Indonesische achtergrond, Karin als Japanologe, Ellen, een

Nederlandse die zich een lokale wereldburger noemt en Els, een van de oprichters van club Enschede Dunya. Er ontstaat een levendige uitwisseling van ervaringen, mooie verhalen over het lid zijn van een club met vrouwen vanuit verschillende culturen en natuurlijk de aanleiding van mijn bezoek: het erelidmaatschap van Els Koldewijn op 19 november 2025.

150 verschillende nationaliteiten

Na 27 jaar lidmaatschap van club Enschede is Els een van de oprichters van club Enschede Dunya, de tweede club in Enschede. Ze ontdekken dat er in

Enschede 150 verschillende nationaliteiten wonen en besluiten dat diversiteit het uitgangspunt zal zijn. Via een zoektocht naar vrouwen met een niet-Nederlandse achtergrond lukt het om een club van 'wereldvrouwen' op te richten. Bij de inauguratie op 31 oktober 2009 wordt het charter uitgereikt door de gouverneur van Turkije.

Mee blijven doen

Sinds een aantal jaren heeft Els te kampen met een toenemende doofheid. Binnen de club worden afspraken gemaakt om het voor Els mogelijk te maken de bijeenkomsten zo goed mogelijk te kunnen bijwonen, wat Els zeer waardeert. Eind 2025 besluit Els toch, met pijn in het hart, om haar lidmaatschap van de club op te zeggen. Het wordt steeds lastiger de verhalen te volgen. Dit komt ook bij de leden hard aan, want zoals Linda verwoordt: "Els is het geweten van de club, zij brengt structuur en denkt altijd in mogelijkheden, op en top een Soroptimist." Els vult zelf aan: "Verbinden en verbinding zoeken is de rode draad in mijn leven." De club benoemt Els tot erelid. Enerzijds als dank voor alles wat ze voor de club heeft gedaan, maar zeker ook als een manier om haar symbolisch 'bij de club te houden'. Els aanvaardt deze manier van verbondenheid met de club met de nodige ontroering.

Het huidige Dunya

We praten door over de verdere plannen van zowel Els als de club. Club Enschede Dunya heeft op dit moment 14 leden en wil groeien. Net als in 2008/2009 gaan ze weer actief op zoek naar maatschappelijk actieve wereldvrouwen in Enschede en omgeving door krantenartikelen over boeiende vrouwen op te sporen en te kijken bij de universiteit, ziekenhuis, middenstand, conservatoria etc. Daarnaast zijn ze actief met een project op Mfangano, een eiland in het Keniaanse deel van het Victoriameer. Ze ondersteunen daar de St. James basisschool bij het stappenplan naar financiële onafhankelijkheid. Zie ook QR code 9. Het einddoel is het oprichten van een afdeling voor voortgezet onderwijs, waardoor meisjes ook na hun 12de jaar verdere scholing kunnen krijgen.

En Els?

Ook zij gaat zich niet vervelen. Zo heeft zij, na een intensieve terminale verzorging thuis van haar eerste man, die overleed toen Els 28 jaar oud was, de

Stichting Vriël opgericht. Het doel van deze stichting is het bieden van medemenselijke ondersteuning in de laatste levensfase. In 2025 bestond de stichting 45 jaar en heeft Els alle vrijwilligers toegesproken met het verhaal over haar eigen ervaringen tijdens het ziekteproces van haar man, die geleid hebben tot het ontstaan van de stichting. Ook is zij na haar pensionering dieper gedoken in de magie van de Tarotkaarten. Of, zoals Els dat zelf zegt: "Het mooie van 'de oer wijsheid in jezelf' ontdekken." Regelmatig komt zij met een kleine groep bij elkaar om deze oer wijsheid uit te dragen. Kortom, Els blijft een boeiende en actieve vrouw. Dat is ook de mening van haar huidige partner Bert, met wie ze nu al 16 jaar super gelukkig samenleeft.

Na de laatste woorden van Els: "Wat ben ik een geluksvogel dat ik steeds weer zoveel fantastische medemensen ontmoet", vertrek ik zeer voldaan naar Zwolle. Een club in Nederland met vrouwen uit de hele wereld. Het kan!

Het sneeuwen stopt zodra ik Enschede uit rijd. Goed dat ik gegaan ben. ■

AI is de volgende arena

Agnes Verhulst • beeld rawpixel

Tot twee jaar geleden werkte ik bij een innovatieve organisatie. Het was volstrekt helder dat contacten tussen mensen steeds vaker zouden plaatsvinden met tussenkomst van techniek. Digitalisering was geen randverschijnsel; het werd de norm.

Ik stelde mijzelf de vraag: moet ik er wat mee, en zo ja, wat?

Tot twee jaar geleden wist ik één ding zeker: ik was niet bijzonder digitaal vaardig. Ik was best een goede voorzitter van ICT-gerelateerde stuurgroepen. Ik had een topsecretaresse, zeven managers en een heleboel medewerkers die waarschijnlijk digivaardiger waren dan ik. En eerlijk gezegd denk ik dat ik het, vergeleken met mijn collega-directeuren, nog best goed deed. Maar er zat een klein stemmetje dat zei: dit ga je een keer serieus moeten nemen. Niet

uit angst. Niet omdat het modieus was. Maar omdat de wereld om mij heen sneller digitaliseerde dan ik zelf deed. Dat stemmetje werd steeds ongemakkelijker. Dus gaf ik mijzelf een flinke schop onder de kont.

Vrouwen kritisch over bepalende systemen

De afgelopen tijd verschenen cijfers waaruit blijkt dat vrouwen minder gebruikmaken van generatieve AI dan mannen. De snelle conclusie is vaak: vrouwen lopen achter. Maar misschien moeten we die conclusie

niet zo snel trekken. Veel vrouwen maakten voor het eerst kennis met AI via berichten over deepfakes, online misbruik en algoritmische bias. Via voorbeelden van systemen die mannen vaker aanbevelen voor hogere functies. Via signalen dat data-gedreven besluitvorming een bestaande ongelijkheid kan versterken in plaats van verkleinen. De houding van vrouwen daarover is kritisch. Misschien is die kritische houding van vrouwen niet iets dat moet worden ingehaald, maar iets waar we juist meer stem aan moeten

geven. Misschien zijn de bezwaren die vrouwen formuleren niet defensief, maar normstellend – of zouden dat moeten zijn. Als AI-systemen vrouwen structureel benadelen of hun belangen onvoldoende meenemen in ontwerp en toepassing, dan ligt het probleem niet bij hun terughoudendheid. Dan ligt het probleem in het systeem. Laten we daarom niet beginnen bij de vraag hoe vrouwen zich moeten aanpassen aan AI. Laten we beginnen bij de vraag: wat klopt er nog niet in de ontwikkeling, implementatie en governance van deze technologie?

Techniek is niet a-politiek

Stel je voor dat de leiders van de meest gebruikte chatbots een zeer homogene groep vormen. Stel je voor dat je zeventien bent en bezig je seksualiteit te ontdekken. Of dat je een abortus overweegt. Denk je dan werkelijk dat aannames, waarden en wereldbeelden geen invloed hebben op wat jij te zien krijgt? De tijd dat een apparaat een neutraal antwoord gaf, is voorbij. Wij zijn opgegroeid met de rekenmachine. Als daar 2 + 2 uitkwam, hoefden we niet na te denken over wie de fabrikant was of welke ideologie erachter zat. We hoefden het antwoord niet op een andere rekenmachine te controleren om te weten of het gekleurd was. Bij AI ligt dat anders. Antwoorden worden gegenereerd op basis van data, aannames en keuzes in training en ontwerp. Ze zijn niet alleen technisch maar ook cultureel en normatief gevormd.

Digivaardigheid als onderdeel van je professionaliteit

Er was een tijd waarin je kon zeggen: “Ik ben niet zo digitaal.” En dat werd geaccepteerd. Die tijd is voorbij. Niet omdat iedereen programmeur moet worden. Wel omdat digitale

systemen inmiddels meebeslissen over werk, zorg, informatie en publieke opinie. Als professional ben je gewend om je vak bij te houden, nieuwe wetgeving te volgen, nieuwe inzichten te integreren. Digitale geletterdheid hoort daar inmiddels bij. Niet als hobby, maar als basisvaardigheid. We gaan samenleven met systemen die voorspellen, aanbevelen, filteren en genereren. Robots in de zorg. AI in onderwijs. Algoritmes in selectieprocessen. Ja, jij ook. Als wij niet begrijpen hoe die systemen werken, kunnen we ze ook niet kritisch bevragen. En dan verschuift invloed ongemerkt naar anderen.

Wie ontwerpt,
wie traint,
wie financiert
en wie reguleert
– dat doet ertoe.

Op microniveau: jezelf serieus nemen

Er is ook een kleinere, persoonlijke laag. Als Soroptimist ben je een professionele vrouw. Je hebt expertise, ervaring en verantwoordelijkheid. Dan wil je niet bij elk gesprek over AI denken: hier haak ik af. Want dan mis je veel. Het gaat niet om perfectie. Het gaat om vertrouwen. Om het vermogen om vragen te stellen. Om mee te praten. Om niet afhankelijk te zijn van degene aan tafel die toevallig het meeste jargon gebruikt. Digitale vaardigheid is daarmee ook een kwestie van zelfrespect. Het gaat niet om mee doen aan een hype, maar om jezelf serieus te nemen in een wereld die digitaal wordt georganiseerd.

Europese verantwoordelijkheid

Binnen Soroptimist International of Europe hebben we dit onderwerp nadrukkelijk op de agenda gezet. Ik ben lid van de SIE AI Taskforce. We zijn ons aan het voorbereiden, voeren gesprekken, ontwikkelen trainingen en versterken onze advocacy op dit thema. AI raakt vrijwel alle dossiers waar wij ons mee bezighouden: onderwijs, economische zelfstandigheid, geweld tegen vrouwen, toegang tot zorg, democratische rechtsstaat. We zien kansen: toegang tot kennis, nieuwe vormen van educatie, efficiëntere samenwerking. Maar ook risico's: bias in systemen, privacyvraagstukken, concentratie van macht bij grote technologiebedrijven en de vraag wie er eigenlijk aan tafel zit wanneer standaarden worden vastgesteld

Tot slot

AI is de volgende arena. Niet omdat het alles oplost. Niet omdat het vanzelf goed uitpakt. Maar omdat hier wordt bepaald hoe onze samenleving zich verder organiseert. Als wij willen dat die organisatie rechtvaardig, inclusief en menswaardig is, dan zullen we haar moeten begrijpen. Niet kritiekloos maar betrokken. Wie invloed wil houden, kan zich niet afzijdig houden. Binnen onze Unie starten we workshops over AI. Een werkgroep verdiept zich in de maatschappelijke, ethische en beleidsmatige aspecten van deze ontwikkeling. Tijdens clubvergaderingen kunnen we samen verkennen wat dit betekent voor ons werk en onze advocacy.

Dit is geen oproep tot technologische bewondering. Het is een oproep tot verantwoordelijkheid. De vraag is niet of AI onze wereld verandert. De vraag is of wij daar onderdeel van willen zijn. ■

Kledingbeurs al jaren een succes!

Dorien te Kieft • foto's privé

Op 18 en 19 april wordt voor de 23e keer door club Doetichem-IJsseloever een kledingbeurs voor vrouwen en jonge meiden georganiseerd. Een oude tramremisehal in Doesburg wordt omgetoverd tot winkelhal vol aanbod van tweedehands kleding en accessoires.

Het gekir van de dames en de enthousiaste meidengeluiden in de kleedkamers vormen het audiodecor van dit ware shop walhalla voor iedere vrouw. De opbrengst? Ruim € 100.000,- over alle jaren voor de ondersteuning van zeker 44 projecten voor vrouwen en meisjes.

Hoe het begon in 2002

Enkele leden van onze club wilden graag hun affiniteit met mooie tweedehandskleding inzetten voor een nieuwe clubactie. Het idee van de kledingbeurs werd al snel geboren. Niet iedereen binnen de club was meteen enthousiast. Het betekende veel werk voor een vooralsnog onbekende opbrengst. Maar de vraag: "Kunnen we het toch proberen en willen jullie ons dan tenminste ondersteunen als we hulp nodig hebben?" vond bij de minder enthousiaste leden wel gehoor. De eerste kledingbeurs in 2002 was in een klein clubgebouw van de lokale drumband in Dieren op nauwelijks 70 m². In 2023 werd, na enkele jaren zonder kledingbeurs door Covid, verhuisd

naar een ruimere locatie in Doesburg. Loc17 is een oude tramremise met bijbehorend café, waar de kledingbeurs alle ruimte heeft om te groeien.

De organisatie: voor elk wat wils

De inzet van onze eigen leden is cruciaal voor het succes van de kledingbeurs. Voor de organisatie hebben we een kledingbeurscommissie waarvan de samenstelling jaarlijks rouleert. Hierdoor behoud je kennis van de organisatie bij de blijvende leden, en introduceer je ook frisse ideeën van de nieuwe commissieleden. De leden hebben vrije keuze in welke commissie ze graag actief willen zijn. In de kledingbeurscommissie komen vaak de dames die graag letterlijk de handen uit de mouwen steken, anderen kunnen enthousiasmeren en tijd hebben in de maanden voorafgaand aan de beurs om veel te regelen. Via de eigen leden komen de meeste spullen binnen. Maar er is ook veel waardevolle inbreng van andere clubs uit binnen- en buitenland, zoals via onze friendshiplink met de Duitse club Haan. In de voorbereidingen maken

vele handen licht werk met het sorteren en ophangen van de enorme bergen kleding. Tijdens de beursdagen zelf zijn weer vele leden actief om te helpen bij de kassa, de kleedkamers, tussen de rekken en bij de ontvangst. Er is zoveel te doen, dat er voor ieder karakter binnen onze club een passende taak is. De activiteiten rond de kledingbeurs en het doel om geld in te zamelen voor onze projecten zijn verbindend voor de club. De enorme betrokkenheid van de leden bij de kledingbeurs is hiervoor tekenend.

Duurzaam en waardevol

Over het duurzame karakter van de beurs valt niet te twisten. De verkoop van tweedehands kleding, de donatie van passpiegels, kledingrekken en -hangers dragen hieraan bij. Kleding die kleine reparaties of een goede wasbeurt nodig hebben, worden in de voorbereiding verzorgd door onze leden. Hierdoor zijn de spullen alsnog verkoopbaar. Alles wat niet op de kledingbeurs verkocht wordt gaat naar de kledingbank in Doetinchem. Hierdoor gaat niets verloren. De kleding en accessoires hebben vaste lage prijzen, meestal onder de € 10,-. Hierdoor zijn de spullen voor elke portemonnee betaalbaar, een voorwaarde die we heel waardevol vinden.

De opbrengst

In de beginjaren was de opbrengst van de kledingbeurs rond de € 3.000,- bruto. Na de verhuizing van de beurs in 2023 naar de grote hal van Loc17 en de toevoeging van een extra verkoopdag afgelopen jaar is de opbrengst significant gestegen. In 2025 is € 13.000,- bruto opgehaald met onze kledingbeurs. In totaal hebben we meer dan €100.000 kunnen ophalen, een enorm bedrag voor alle projecten. Opvallend door de jaren heen is dat op beursdagen met slecht weer de opbrengst ook beduidend lager is. Met het geld worden altijd meerdere projecten per jaar gesteund. Hiervan is minimaal één project lokaal geworteld en wordt één project in het buitenland

gekozen. In de tweeëntwintig jaar van de kledingbeurs zijn tussen de 44 tot 50 projecten financieel ondersteund met de opbrengst. Een van de meest succesvolle projecten was de steun voor een meisjes weeshuis in Garissa, Oost-Kenia. Dit project is ruim 8 jaar met in totaal € 45.000,- door ons gesteund. Dit heeft bijgedragen aan een veilige woonplek (omheinde compound), 17 meisjes hebben hun middelbare school kunnen afronden en vier meiden hebben een vervolgopleiding kunnen voltooien. En dat is slechts een van onze vele projecten!

De kledingbeurs anno 2026

De inzet van al onze leden verbindt en leidt tot een duurzame kledingbeurs voor tweedehands vrouwenkleding. De laatste jaren zijn de locatie en presentatie steeds aantrekkelijker geworden; nieuwe leden brengen hiervoor frisse ideeën mee. De kledingbeurs draagt ook bij aan de naamsbekendheid van het Soroptimisme en onze club. De inzet van stylisten, een extra verkoopdag, een VIP voorverkoop, live muziek en last-but-not-least betere PR-activiteiten maken het af. Er is nu ook een boekverkoop! Voor de toekomst zouden we graag meer groepen vrouwen willen bereiken. Te denken valt aan meer jonge meiden en anderstalige vrouwen: twee groepen die we nog niet voldoende weten te bereiken. Daarnaast willen we sponsoring actiever oppakken, om zo meer opbrengsten over te houden voor onze projecten.

Save the date!

Ben je geïnteresseerd in onze kledingbeurs, bezoek onze website (QR-code 10 op de achterzijde van dit magazine) en hou onze social media in de gaten. Als je wilt langskomen om te shoppen ben je welkom op **18 en 19 april in Loc17** (Turfhaven 1) te Doesburg. Ben je enthousiast geworden en wil jij met je eigen club ook een kledingbeurs organiseren, laat het weten via doetinchemijsseloever@soroptimist.nl. Wij delen graag ons draaiboek met andere clubs! ■

Een nieuw begin bij de Stadsboerin

Latifa van Faassen-Zinad • foto's Aaron Willems en Stadsboerin

Vanuit de opbrengst van hun kledingbeurs ondersteunde Club Doetinchem-IJsseloever vorig jaar de Stadsboerin in Doetinchem. Dit initiatief geeft kwetsbare vrouwen weer hoop in de toekomst. Lees het bijzondere verhaal van Marlijn.

De Stadsboerin in Doetinchem is een project waar vrouwen met uiteenlopende achtergronden stappen vooruit kunnen zetten in hun leven. Een zo'n vrouw is de jonge Doetinchemse Marlijn. Na twee depressies vond zij via de Stadsboerin weer houvast. Waar ze ooit haar toekomst uit het oog verloor, staat ze nu stevig op eigen benen. Bij de Stadsboerin werkt zij met zorgvuldige aandacht toe naar een uiteindelijke terugkeer op de betaalde arbeidsmarkt. Ik spreek Marlijn terwijl ze aan het werk is in de keuken. Openhartig vertelt ze over haar weg terug: "Bij de Stadsboerin voel ik me weer gezien, gehoord en veilig. We werken hard en iedereen heeft zijn eigen verhaal. Ik kan alleen maar zeggen: echt fantastisch hoe de Soroptimisten ons financieel hebben geholpen. We moeten de wereld samen een fijnere plek maken."

Van veelbelovend naar kwetsbaar

Alles leek Marlijn jarenlang voor de wind te gaan. Ze studeerde eerst af aan de Hogere Hotelschool en ging daarna werken als eventmanager in de financiële sector. Gedreven als ze is, volgde daarna tijdens de coronaperiode ook een thuisstudie Psychologie & Gezondheid. Daarna maakte ze de overstap naar de zorg, waar ze aan de slag ging als beleidsadviseur voeding. Thema's als voeding, duurzaamheid, gastvrijheid en psychologie pasten haar als een jas. Tot het noodlot toesloeg. Marlijn werd zo ziek dat ze moest worden opgenomen in een kliniek. Vandaaruit ging ze op zoek naar een plek waar ze weer voorzichtig

kon meedoen in de maatschappij. Ze kwam terecht bij de Stadsboerin, waar ze in haar eigen tempo kon herstellen. De Stadsboerin werd haar integratietraject, het zogenaemde 2^e spoor.

Rustig re-integreren

"Het is een fijne werkplek. Ik leer hier opnieuw hoe het is om onder mensen te zijn, samen te werken en me weer gewaardeerd te voelen," vertelt ze. "Als mede-stadsboerin werk ik lekker in een groene omgeving met andere vrijwilligers; Doetinchemmers, nieuwkomers, jong en oud. Zeg maar gerust: de wereld in het klein."

Ze startte in april 2025 met een paar uur per dag in de keuken en achter de bar. Precies genoeg om weer een dagelijks ritme op te bouwen. De vele behandelingen en het werken bij de Stadsboerin leerden haar dat terugkeren naar haar huidige werk niet meer passend is voor haar herstel. De Stadsboerin beviel zo goed dat haar werkgever deze plek heeft goedgekeurd om de re-integratie vanuit het 2e spoortraject op te pakken. "Het is mooi dat ik hier mijn kennis en ervaring kan inzetten en kan meedenken over hoe we de Stadsboerin verder kunnen ontwikkelen. De kans deed zich ook voor om de taken op te vangen van een collega die met zwangerschapsverlof is. Daardoor kan ik de bedrijfsleider assisteren."

Ook initieerde ze een wekelijkse wandel- en ontbijtsessie op zondagochtend, speciaal voor mensen die zich een-

zaam voelen. "Dat gevoel ken ik maar al te goed." Wat haar het meest raakt, is de open en inclusieve sfeer. "Iedereen is hier welkom. Het is echt een plek van verbinding. Ik heb hier ervaren hoe belangrijk het is om gezien, gehoord en gewaardeerd te worden. Je ontmoet hier zoveel verschillende mensen, en iedereen draagt zijn eigen verhaal met zich mee." Dat de club Doetinchem-IJsseloever dit initiatief financieel ondersteunt, betekent veel voor haar. "Dat helpt mij om weer vertrouwen te krijgen – in mezelf én in de wereld."

De droom van Ellen Willems

Ellen Willems, oprichter van de Stadsboerin, begon ooit klein, met een moestuin. "Aan de ene kant stond een Syrische buurman, aan de andere kant een gepensioneerde leraar. Ze raakten met elkaar in gesprek – en met mij. Toen dacht ik: zo zou de maatschappij moeten werken." In 2019 startte ze een buurttuin. Inmiddels is de Stadsboerin uitgegroeid tot een weelderig landgoed van ruim drie hectare, met voedselproductie, natuur en een levendige herberg vol activiteiten. "Organisch gegroeid, zoals het hoort," zegt Ellen.

De kracht van de Stadsboerin zit in haar vrijwilligers: jong en oud, kwetsbaar of sterk, uit Doetinchem of van verder weg. "Iedereen draagt iets anders bij en haalt er ook iets anders uit," vertelt Ellen. "Sommigen zijn al jaren bij ons, anderen kiezen voor één seizoen. De natuur geeft mensen kracht en ruimte om hun talenten te ontdekken." Vrijwilligers werken in de keuken, de tuin, de herberg of helpen met klussen binnen en buiten. De verbinding tussen mens en natuur staat centraal.

De groene huiskamer van Doetinchem

Wat begon als een stukje grasland is nu een groene ontmoetingsplek met zeventig bijzondere fruitbomen, moestuinen, een dierenweide en een vlindertuin. Dagelijks wordt er gekookt met oogst uit eigen tuin en genieten bezoekers van maaltijden in de herberg of buiten in het groen. "We zijn de groene huiskamer van Doetinchem," zegt Ellen. "Een plek waar mensen met verschillende achtergronden samenwerken en waar mentale en fysieke veerkracht kan groeien." Dankzij de steun van onder andere club Doetinchem-IJsseloever krijgen initiatieven als deze blijvend de ruimte om levens te veranderen – stap voor stap, mens voor mens. Voor Marlijn is het the place to be. ■

► Marlijn in de sneeuw (inzet: oprichter Ellen Willems)

Club Friesland Zuid gaat voor zichtbaarheid

Je herkent het wel, die vragende gezichten als je zegt dat je lid bent van het Soroptimisme. Wat zeg je? “Zorgoptimist?”, “Soroptist?” Club Friesland Zuid heeft de perfecte manier bedacht om voor eens en altijd een eind aan te maken aan dat gebrek aan naamsbekendheid.

Inspiratie van zusterclubs

In 2024 besloten 14 leden van onze club een bezoek te brengen aan hun zusterclub Sandefjord in Noorwegen. Beide clubs waren enthousiast over deze fysieke ontmoeting. Het resulteerde in een tegenbezoek van de Noren in mei 2025 ter gelegenheid van het lustrum van onze Friese club. Vervolgens vertrokken nog eens 10 leden van onze club naar Sandefjord voor hún lustrum en samen met een club uit Moldavië kreeg dit feest een mooi internationaal karakter. Naast een uitgebreid programma met o.a. een bezoek aan het Walvismuseum en een sauna op het fjord met een duik in het 11°C koude water kwam het Soroptimisme veelvuldig ter sprake. Over en weer werden ideeën voor acties opgedaan.

Ludieke actie

Onze Noorse zusters van club Sandefjord rijden in hun auto opvallend en zichtbaar in het rond. Zij ontwikkelden samen met de Noorse club Tønsberg een kentekenplaathouder met de opdruktekst: Soroptimist International – a global voice for women. Met Zichtbaarheid, speerpunt nr. 1 van de Unie in gedachten, besloten wij dit project over te nemen en over ons land uit te rollen. Wij hopen dat dit mensen aanspreekt en dat deze zichtbaarheid tot nieuwe aanmeldingen leidt. Want ga maar

na. In Nederland rijden 9 miljoen auto's rond. Maar ook sta je geregeld in de file of moet je wachten voor een stoplicht. Dan valt jouw oog normaliter op de tekst van de kentekenplaathouder voor je, en dan lees je: Soroptimist International – a global voice for women. Wat zou dat zijn? Zo wordt de nieuwsgierigheid vanzelf gewekt.

Koop een kentekenplaathouder met tekst!

Stap één is zoveel mogelijk leden enthousiasmeren. Leden die graag willen uitdragen wat onze doelstellingen zijn en daar zoveel mogelijk andere vrouwen actief bij betrekken. Dat kan door een kentekenplaathouder te bestellen via onze webwinkel. Naast deze kentekenplaathouders verkopen we raamstickers voor op de auto. Deze kunnen op de achterraut of andere ramen van de auto worden geplakt. Voorheen hadden we de sticker van onze autoverzekering op de ruit, maar nu dat allemaal digitaal geregeld is past daar goed zichtbaar het embleem van Soroptimist International. Zo kunnen wij, net als onze Noorse clubs in Noorwegen, het Soroptimisme op de Nederlandse kaart zetten en daarmee nieuwe leden verwelkomen. De opbrengst gaat naar Free a Girl. Voor nadere informatie en de wijze van bestellen naar onze webwinkel, scan hiervoor QR code 11. ■

‘Welkom terug in het patriarchaat’

Fijn, die landelijke SignalGroepen, waarin je door mede-Soroptimisten getipt wordt voor voorstellingen, zoals dit theatercollege. Op 30 januari toog ik met een vriendin naar de Koninklijke Schouwburg in Den Haag. Een volle zaal, met veel jonge vrouwen en een enkele man. Esma Linnemann, host van de podcast Culturele bagage, presenteerde het college en ontving o.a. Sylvana Simons en Songül Mutluer. Ze interviewde ook drie mannen. Eén van hen was Reinout Bongers, die - na een minder geslaagde ervaring in bed - een cursus vingers volgde en daarover schreef. Wat mij opviel is dat de interviews met de vrouwen voor mijn gevoel veel soepeler verliepen dan die met de mannen. Het onderwerp ‘vingers’ en het je als man kwetsbaar opstellen, kwam amper uit de verf. Vinden wij vrouwen dit een lastig onderwerp om over te praten? Hoogleraar seksuologie Ellen Laan zei hier over, dat vrouwen ‘wel willen zeggen wat ze lekker vinden, maar de sfeer niet willen verpesten’. ‘Wel doen, hoe vaker je het doet, hoe makkelijker het wordt.’ Zeggen wat je lekker vindt, kan de intimiteit en nabijheid verhogen. Het zorgt er vooral voor dat vrouwen de ruimte innemen die ze verdienen. Herkenbaar? Als we ook de orgasmekloof willen dichten, zullen we onszelf moeten bevragen over mogelijke schroom om hierover te praten. Een goed voornemen voor 2026?!

Wouke Lam

Wouke
aan het
woord...

Soroptimist Magazine

Soroptimist Magazine is een uitgave van de Unie van Soroptimistclubs in het Koninkrijk der Nederlanden en in Suriname. Het magazine verschijnt drie keer per jaar.

DEADLINE COPY

12 mei 2026
(zomernummer)

REDACTIE-ADRES

redactie@soroptimist.nl

REDACTIE

Marga Akkerman (hoofdredacteur),
Lydia Bongenaar, Marilse Eerrens,
Latifa van Faassen-Zinad, Ineke van
Hofwegen, Saar van Veelen

VORMGEVING

Vincent Smits

ADVERTENTIES

Mogelijkheden en tarieven op
aanvraag via redactie@soroptimist.nl

PRODUCTIE

De Toekomst, Hilversum

Wil je lid worden of meer informatie?
Kijk op www.soroptimist.nl

Volg ons op LinkedIn, Instagram en
Facebook.

Het bureausecretariaat Unie van
Soroptimistclubs is bereikbaar via:
info@soroptimist.nl

www.soroptimist.nl
www.soroptimisteurope.org
www.soroptimistinternational.org

ISSN: 1878-8742

Verder kijken...

1
pag 7-10

Onverklaarde klachten bij vrouwen zitten niet tussen de oren
www.voicesforwomen.nl

2
pag 11-14

Man-vrouwverschillen in de gezondheidszorg
<https://www.youtube.com/watch?v=IYJ-WARHkVkk>

3
pag 15-17

Inspirada, infopagina
<https://www.soroptimist.nl/news-national/welkom-op-inspirada-2026-in-zwolle/>

4
pag 15-17

Inspirada, website Armoedefonds
<https://www.armoedefonds.nl/armoede/armoede-in-nederland/>

5
pag 15-17

Inspirada, overnachten in Zwolle
<https://www.visitzwolle.com/overnachten/>

6
pag 15-17

Inspirada, promotiefilm
https://www.youtube.com/watch?v=eVQjW_DrXBk&t=1stimist-club-e-connect/

7
pag 22-24

Elisabeth Samsonhuis - GoFundMe Draag bij aan het erfgoedproject
<https://www.elisabethsamsonhuis.org/ik-wil-helpen/>

8
pag 22-24

Elisabeth Samsonhuis - Onderscheiding voor Cynthia McLeod
<https://www.starnieuws.com/index.php/welcome/index/nieuwsitem/90888>

9
pag 26-27

Een avond met wereldvrouwen - Ondersteuning St. James basisschool
<https://www.hfaunited.org/school>

10
pag 28-29

Kledingbeurs Doesburg
<https://www.soroptimist.nl/doetinchem-ijsseloever/>

11
pag 34

Zichtbaarheid - club Friesland Zuid, webwinkel
<https://www.soroptimist.nl/friesland-zuid/webwinkel/>

Gelezen:

'Girls just wanna have fundamental rights' tekst op spandoek tijdens de Feminist March in Amsterdam, 8 maart.

NRC 9-3-2026

"Nederland zakt verder op ranglijst voor gendergelijkheid en staat nu 43e."

Volkscrant 9-3-2026

